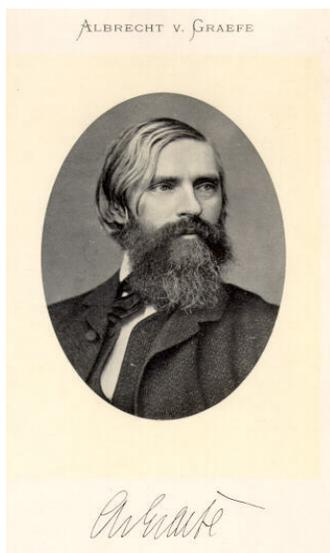

Iz istorije medicine

FRIEDRICH WILHELM ERNST ALBRECHT VON GRAEFE

*Fridrih Vilhelm Ernest Albreht fon Grefe
(1828 – 1870)*

Nemački oftalmolog **Albreht fon Grefe** je rođen 22. maja 1828 godine u Finkenherdu kod Berlina a umro 20. jula 1870 godine u Berlinu. Iako je živeo samo 42 godine, smatra se osnivačem naučne oftalmologije. Rođen je u imućnoj lekarskoj porodici. Zbog izuzetne marljivosti i inteligencije maturirao je sa 15 godina u francuskoj gimnaziji u Berlinu. S nepunih 16 godina života odlazi u Berlin gde upisuje studije filozofije, logike, prirodnih nauka i anatomije. Diplomirao je 21. augusta 1847 kada je napunio 19 godina života. Krajem iste godine polože državni ispit a sledeće godine odlazi u Prag s još uvek nejasnim profesionalnim opredeljenjem.

U Pragu upoznaje Karla fon Arlta (Carl Ferdinand von Arlt, 1812-1887) profesora oftalmologije. Susret dvojice izuzetno nadarenih i obrazovanih lekara, njihova dugogodišnja saradnja i prijateljstvo konačno usmeravaju Grefea ka svim aspektima bolesti očiju. Iz Praga Grefe odlazi u Pariz a zatim u Beč gde se na klinici doktora Jegera posebno bavi hirurzijom oka. Kraće vreme boravi u Londonu u Murfield klinici za očne bolesti (Moorfields Eye Hospital, London) gde sreće Kornelisa Dondersa, holandskog oftalmologa s kojim pokreće niz istraživačkih projekata iz oblasti patologije oka i terapije očnih bolesti.

Pose diplomiranja i dolaska u Berlin, 1850 godine, Grefe sa 22 godine života otvara svoju očnu kliniku. Iste godine fizičar, Herman Helmholtz (Hermann Ludwig Ferdinand von Helmholtz, 1821-1894) objavljuje svoj pronalazak – oftalmoskop – uređaj koji će značajno promeniti tadašnju oftalmološku dijagnostiku. Fon Grefeova očna klinika ubrzo postaje veoma poznata, ne samo među bolesnicima već i kolegama. Pored celodnevnog kliničkog rada, zahvaljujući neiscrpnjoj energiji Fon Grefe se posvećuje brojnim istraživanjima fiziologije i patologije oka i vida. Tokom 1852 godine Grefe seli svoju Klinik u ulicu Karlštrase 46 u Berlinu u zgradu na kojoj se i danas nalazi spomen ploča. Iste godine završava doktorsku disertaciju s naslovom „O dejstvu očnih mišića“ (*Über die Wirkung der Augenmuskeln*). Ubrzo postaje privatni docent na Univerzitetu u Berlinu a njegovo pristupno predavanje o hirurškoj korekciji razrokosti izaziva pravu senzaciju među kolegama. Grafe je bio izvrstan pedagog i učitelj brojnih

generacija lekara iz čitavog sveta. Tokom 1857 postaje vanredni profesor oftalmologije – prvi s takvim zvanjem u Nemačkoj. Krajem 1866 godine izabran je za redovnog profesora. Sticajem okolnosti u isto vreme kada je Graefe davao najveći doprinos struci živeli su i radili brojni, istaknuti i znameniti stručnjaci koji su obeležili i utrljali put savremene medicine. Najznačajniji su svakako Herman Helmholtz, Ferdinand fon Arlt, Kornelis Donders, Edvard Jeger, Vilijam Bauman, Fridrih Horner. Među najznamenitijim studentima i sledbenicima Fon Grefea su Argajl Robertson i Teodor Bilrot.

Albrecht fon Grefe je 1854. godine pokrenuo časopis „Oftalmološki Arhiv” (Archiv für Ophthalmologie). Časopis se i danas štampa s imenom „Graefe's Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology” ili kraće „Graefe's Archives” a 1863. godine je u Hajdelbergu organizovao skup nemačkih oftalmologa i osnovao Nemačko oftalmološko društvo (Deutsche Ophthalmologische Gesellschaft).

Najznačajniji doprinos oftalmologiji Grefe je učinio na polju poremećaja vida bez organskih lezija oka. Opisao je nagli gubitak vida izazvan embolijom arterija u retini, optikusni retinitis i prvi počeo uspešnu terapiju glaukoma. Među internistima svakako je najpoznatiji po fenomenu uočenom u bolesnika s hipertireoidizmom a kojeg čini zaostajanje gornjeg očnog kapka pri kaudalnom usmerenju očne jabučice. Ovaj znak, koji s pravom nosi Grefeovo ime se i danas pominje u bezmalo svim tireoidološkim udžbenicima u svetu. Opisao je stazu papile u bolesnika s tumorima mozga i uveo niz značajnih novina u operacijama dužice i očnog sočiva. Usavršio je oblik naročite vrste hirurškog noža koji se i danas koristi tokom hirurške operacije katarakte. Tokom 1861 godine, kada je imao 33 godine, oboleva od tuberkuloznog pleuritisa. Bolest je bila pod kontrolom oko 9 godina ali tokom 1870 godine nastaje recidiv. Te godine, u leto, sa samo 42 godine života Grefe podleže bolesti. Tokom kratke karijere Grefe je uradio više od deset hiljada operacija na oku i, bez sumnje, bio najznačajniji očni lekar devetnaestog stoleća.

Najznačajniji radovi:

Exceptionelles Verhalten des Gesichtsfeldes bei Pigmententartung der Netzhaut.

Archiv für Ophthalmologie, 1858, 4: 250-253.

(u radu opisan *Grefe-Sjogrenov sindrom*)

Über Basedow'sche Krankheit.

Deutsche Klinik, Berlin, 1864, 16: 158-159.

(u radu opisan *Grefeov znak*)

Demonstration in der Berliner medizinische Gesellschaft vom 2.9.1866.

Berliner klinische Wochenschrift, 1868, 5: 127.

(u radu opisan *Grefeov sindrom*)

Eponimi s imenom fon Grefea

- ***Adson-Grefova pinceta*** (Adson-Graefe's forceps), hirurški instrument, hvataljka, dugačka 125 mm
- ***Grefo-Sjogrenov sindrom*** (Graefe-Sjögren syndrome) klinički entitet kojeg čine pigmentni retinitis, spinocerebelarna ataksija i gluvoća.
- ***Grefoov znak*** (Graefe's sign) zaostajanje gornjeg očnog kapka pri pomeranju očne jabučice od kranijalnog ka kaudalnom usmerenju
- ***Grefoov sindrom*** (Graefe's syndrome) progresivna paraliza mišića pokretača očne jabučice.

R. H.